Dick Wittenberg. “Prikkelraad een geschiedenis van goed en kwaad”

Antwerpen: Atlas Contact, 2015

Frédéric Crahay

Édition électronique

URL : <https://journals.openedition.org/temoigner/5930>

DOI : 10.4000/temoigner.5930

ISSN : 2506-6390

Éditeur :

Éditions du Centre d'études et de documentation Mémoire d'Auschwitz, Éditions Kimé

Édition imprimée

Date de publication : 2 avril 2017

Pagination : 169-170

ISBN : 978-2-930953-00-7

ISSN : 2031-4183

Référence électronique

Frédéric Crahay, «Dick Wittenberg. *Prikkelraad een geschiedenis van goed en kwaad*», *Témoigner. Entre histoire et mémoire* [Online], 124 | 2017, Online op 30 novembre 2021, geraadpleegd op 01 décembre 2021. URL: <http://journals.openedition.org/temoigner/5930> ; DOI: <https://doi.org/10.4000/temoigner.5930>

Ce document a été généré automatiquement le 1 décembre 2021.

Tous droits réservés

Dick Wittenberg. *"Prikkeldraad een geschiedenis van goed en kwaad"*

Antwerpen: Atlas Contact, 2015

Frédéric Crahay

RÉFÉRENCE

Dick Wittenberg. *Prikkeldraad een geschiedenis van goed en kwaad*. Antwerpen: Atlas Contact, 2015, 269 p.

- 1 De Nederlandse journalist Dick Wittenberg neemt de lezer in zijn monografie *Prikkeldraad* mee op een interessante reis door de wereld van omheiningen en grenzen. Enkele hoofdstukken uit het boek verschenen eerder al op het online platform *De Correspondent* (decorrespondent.nl). Het perspectief van het boek is dubbel: historisch en geografisch. Zo leren we dat het prikkeldraad in 1874 in de Verenigde Staten werd ontwikkeld en zien we hoe deze simpele vorm van afbakening een instrument werd met verregaande gevolgen voor mens en dier. In Noord-Amerika betekende de uitvinding het einde van de wereld van de cowboys en het Wilde Westen, doordat de runderen nu achter draad gezet konden worden. Al snel zouden prikkeldraadomheiningen overal ter wereld ook mensen van elkaar gaan scheiden.
- 2 In de koloniale oorlogen van het einde van de negentiende eeuw kwamen hele bevolkingsgroepen in de eerste concentratiekampen terecht. De legers van de Eerste Wereldoorlog gingen massaal prikkeldraad gebruiken om verschillende redenen: het was goedkoop en makkelijk te produceren, snel te plaatsen, en het ging nooit muiten of deserteren, hoe lang de oorlog ook duurde. Geen enkele historische gebeurtenis heeft ons beeld van prikkeldraad echter zo bepaald als de dictatoriale regimes van de stalinistische USSR en het hitleriaanse Duitsland. Vooral de nazikampen waren een zeer concrete realiteit voor de Belgische tijdsgenoten. De auteur van het boek besteedt verder aandacht aan het IJzeren Gordijn dat de wereld tijdens de Koude Oorlog scheidde, eveneens een belangrijke ideologische afbakening. Tenslotte belicht hij een

aantal grenzen die Europeanen minder vaak in de media te zien krijgen, zoals de langste grens ter wereld tussen India en Bangladesh, die eigenaardig genoeg voornamelijk werd gebouwd om interne Indiase problemen op te lossen.

- 3 Dick Wittenberg is geen historicus, en dat valt te merken aan enkele historische fouten die we in het werk terugvinden: de Duitsers gebruikten chloorgas als oorlogswapen voor het eerst op 22 april 1915 en niet in 1914 (p. 132), de conferentie bij Wannsee, die de *modus operandi* van de Holocaust moest vastleggen, vond plaats op 20 januari 1942 en niet in 1943 (p. 159). Verder is het United States Holocaust Memorial Museum niet in New York gelegen, maar wel in Washington (p. 152). De essentie van het boek is echter niet de exactheid van deze gegevens. Het moet de lezer vooral bewust maken van de aanwezigheid van prikkeldraad overal rondom ons, ook hier in West-Europa.
- 4 Interessant in dat opzicht is Wittenbergs beschrijving van 'Fort Europa', dat sinds enkele decennia, na de euforie aan het einde van de Koude Oorlog, weer stevig muren en hekken aan het bouwen is. Prikkelraad is vandaag meer dan ooit het symbool van geworden van grenzen, en hier speelt de auteur duidelijk in op meer actuele gebeurtenissen. De terroristische aanslagen van 11 september 2001, zo stelt hij, hebben het beeld van een veilige (westerse) wereld aan diggelen geslagen. Het gevoel van veiligheid vindt de moderne (rijkere) mens alleen nog achter een stevig prikkeldraad dat de mensen *binnen* kan beschermen van degenen die zich *buiten* bevinden. Voor de verschillende boekhoofdstukken ging Wittenberg vaak ter plaatste kijken, wat samen met het brandend actuele perspectief van *Prikkelraad* een geslaagd essay maakt.

AUTEURS

FRÉDÉRIC CRAHAY

Stichting Auschwitz